

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru completarea art. 111 din Legea educației naționale nr. 1/2011

I. Descrierea situației actuale

IRES a lansat vineri, 8 mai 2020, a doua parte a cercetării cu privire la școala în stare de urgență. Datele făcute publice se referă la accesul copiilor din România la educația online, în contextul în care din 11 martie 2020 toate școlile din țară au fost închise pentru anul acesta școlar, din cauza pandemiei COVID-19¹. Autorii cercetării explică faptul că datele colectate arată că *“36% dintre familiile cu copii au doi sau mai mulți copii la școală, iar participarea la școala online se face adesea după un orar care presupune, cel mai frecvent, ca toți elevii să participe la ore (clase diferite), ceea ce impune ca fiecare copil să aibă echipamentul lui, alocat pentru școala online. Din analiza datelor rezultă însă că doar 68% dintre copii au acest acces, ceea ce înseamnă că rămân pe dinafară un procent semnificativ, 32%, proporție substanțial mai mare decât procentul indicat de MEC de doar 9%”*.

Principalele concluzii ale studiului IRES – Școala în stare de urgență, accesul copiilor școlari din România la educația online:

- 32% dintre copiii înscriși în învățământul preuniversitar din România nu au acces individual la un dispozitiv dedicat funcțional (ex. laptop, tabletă, desktop) pentru școala online.
- 12% dintre copiii din România nu au conexiune de internet suficient de puternică pentru a putea suporta derularea cursurilor online.
- Peste un sfert dintre părinții care nu au un dispozitiv pentru fiecare copil pe care să îl poată utiliza pentru școala online nu ar plăti deloc ca să achiziționeze un astfel de echipament.
- Doar două treimi dintre părinți au declarat că, pe perioada stării de urgență, au fost organizate zilnic lecții online cu copiii lor.
- Doar jumătate dintre elevi au avut contact cu profesorii sau învățătorii pentru toate materiile, pe perioada stării de urgență.
- Mai mult de un sfert dintre elevii din România și-au petrecut cel puțin 4 ore pe zi în perioada de stării de urgență făcând teme.
- Puțin peste un sfert dintre părinții școlarilor consideră că, în această perioadă, copilul lor primește deloc/foarte puțin sau puțin sprijinul necesar de la cadrele didactice.
- Aproape patru din zece părinți de elevi petrec împreună cu aceștia, în scopul sprijinirii lor cu activitățile de învățare trei ore sau mai mult pe durata unei zile.

¹Studiu IRES: Numărul elevilor fără acces sau cu acces limitat la laptop, tabletă, desktop e de peste 900.000, de 3,6 ori mai mare decât evaluarea Ministerului Educației”, *Edupeedu.ro*, Disponibil la: https://www.edupeedu.ro/studiu-ires-accesul-copiilor-la-educatia-online-numarul-efectiv-al-elevilor-care-nu-au-acces-sau-au-acces-limitat-la-un-dispozitiv-este-de- peste-900-000-de-36-ori-mai-mare-decat-e-valuarea-ministeru/?fbclid=IwAR2MPOwHYNX_N2X6WTAmCqSGg7TxirkzILA-0bMjmghnuCep4bAKSb97Ziw; accesat la data de 11.05.2020.

Concluzia cercetării este că numărul elevilor fără acces sau cu acces limitat la laptop, tabletă, desktop este de peste 900.000, de 3,6 ori mai mare decât evaluarea Ministerului Educației

Președintele Consiliului Național al Elevilor, doamna Antonia Pup, a declarat publică că *"În prezent, 900.000 de elevi din România sunt în afara sistemului educațional. Pentru aceștia, școala s-a terminat pe 11 martie și va începe... Când o să se poată. Pentru fiecare elev numărat de Ministerul Educației și Cercetării, se mai află încă 3 care, în lipsa unui dispozitiv conectat la Internet, nu au cum să acceseze resursele educaționale deschise și să se pregătească temeinic pentru examenele naționale. Această pandemie a adâncit decalajele și așa proeminente dintre elevi - iar aici nu mai vorbim de decalaje între elevii din mediul rural și cel urban, întrucât aceste diferențe pe criteriul social și pe criteriul accesului la educație sunt prezente chiar în același microsistem educațional - sala de clasă, școala. Predarea online nu se rezumă doar la a trimite o poză cu lecția din manual pe Whatsapp. Un telefon/tabletă este un dispozitiv pe care poți doar vizualiza informații. În schimb, un laptop este mai potrivit pentru elevi, pentru că poate să asigure mai multe funcții specifice învățării online. Digitalizarea educației trebuie să se concentreze, în momentul de față, pe dezvoltare a două paliere: echitatea și calitatea."*²

Asociația Elevilor din Constanța (AEC) , Asociația Elevilor din București și Ilfov (AEBI), Asociația Elevilor din Maramureș (AEM) și Asociația Vâlceană a Elevilor (AVE) condamnă măsurile impuse prin noul ordin de ministru și atrage atenția privind imposibilitatea elevilor din mediile dezavantajate de a participa la învățarea la distanță. Asociațiile de elevi din Constanța, București și Ilfov, Maramureș și Vâlcea solicită Ministerului Educației și Cercetării să asigure în primul rând accesul la internet tuturor elevilor și să prezinte niște măsuri concrete privind finalizarea acestui an școlar, astfel încât elevii să nu aibă de suferit³.

Conform art. 32, alin. (4) din Constituția României, republicată, prevede că învățământul de stat este gratuit, potrivit legii, și că statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii. Garanția constituțională a caracterului gratuit al învățământului de stat și obligatoriu trebuie să se răsfrângă asupra tuturor tipurilor de predare-învățare, deci inclusiv al celui de la distanță.

Conform art. 49, alin. 91) și (2) din Constituția României, republicată, copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor iar statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege. În acest sens, statul

² Disponibil la: <https://www.facebook.com/antonia.pup/posts/3239590796074024>; accesat la data de 11.05.2020

³Disponibil la https://asociatielevilor.ro/blog/2020/04/22/ministerul-educatiei-si-cercetarii-face-scoala-online-obligat-ori-inainte-sa-asigure-accesul-la-eduatie-autoritatile-nu-au-niciun-plan-pentru-salvarea-acestui-an-scolar/?fbclid=IwAR1GWBUX0UhhUJkuxXMqBHdR53JgkH_P4sNF52BsDoRISTzmobIDzYikso6s; accesat la data de 11.05.2020.

are obligația pozitivă de a asigura suport material copiilor și tinerilor în realizarea drepturilor lor, deci și a dreptului la învățură.

Conform art. 16, alin. (1) din Constituția României, republicată, cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Prin desfășurarea activității de predare la distanță în învățământul preuniversitar, fără asigurarea suportabilității costurilor cu dispozitive electronice și acces la internet elevilor defavorizați, statul creează o discriminare între cetățenii săi pe criterii de avere socială.

Conform art. 48 din Codul muncii, angajatorul poate modifica temporar locul și felul muncii, fără consimțământul salariatului, și în cazul unor situații de forță majoră, cu titlu de sancțiune disciplinară sau ca măsură de protecție a salariatului, în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Conform art. 108, 109, 110 din Codul muncii: ” (1) *Sunt considerați salariați cu munca la domiciliu acei salariați care îndeplinesc, la domiciliul lor, atribuțiile specifice funcției pe care o dețin.*

(2) *În vederea îndeplinirii sarcinilor de serviciu ce le revin, salariați cu munca la domiciliu își stabilesc singuri programul de lucru.*

(3) *Angajatorul este în drept să verifice activitatea salariatului cu munca la domiciliu, în condițiile stabilite prin contractul individual de muncă.*

Articolul 109

Contractul individual de muncă la domiciliu se încheie numai în formă scrisă și conține, în afara elementelor prevăzute la art. 17 alin. (3), următoarele:

a) *precizarea expresă că salariatul lucrează la domiciliu;*

b) *programul în cadrul căruia angajatorul este în drept să controleze activitatea salariatului său și modalitatea concretă de realizare a controlului;*

c) *obligația angajatorului de a asigura transportul la și de la domiciliul salariatului, după caz, al materiilor prime și materialelor pe care le utilizează în activitate, precum și al produselor finite pe care le realizează.*

Articolul 110

(1) *Salariatul cu munca la domiciliu se bucură de toate drepturile recunoscute prin lege și prin contractele colective de muncă aplicabile salariaților al căror loc de muncă este la sediul angajatorului.*

(2) *Prin contractele colective de muncă și/sau prin contractele individuale de muncă se pot stabili și alte condiții specifice privind munca la domiciliu, în conformitate cu legislația în vigoare.”*

Conform art. 5 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă ”Articolul 5 (1) *Contractul individual de muncă se încheie și se modifică, după caz, pentru salariații care desfășoară activitatea de telemuncă, în condițiile prevăzute de Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare.*

(2) *În cazul activității de telemuncă, contractul individual de muncă conține, în afara elementelor prevăzute la art. 17 alin. (3) din Legea nr. 53/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare, următoarele:*

a) *precizarea expresă că salariatul lucrează în regim de telemuncă;*

- b) perioada și/sau zilele în care telesalariatul își desfășoară activitatea la un loc de muncă organizat de angajator;
- c) locul/locurile desfășurării activității de telemuncă, convenite de părți;
- d) programul în cadrul căruia angajatorul este în drept să verifice activitatea telesalariatului și modalitatea concretă de realizare a controlului;
- e) modalitatea de evidențiere a orelor de muncă prestate de telesalariat;
- f) responsabilitățile părților convenite în funcție de locul/locurile desfășurării activității de telemuncă, inclusiv responsabilitățile din domeniul securității și sănătății în muncă în conformitate cu prevederile art. 7 și 8;
- g) obligația angajatorului de a asigura transportul la și de la locul desfășurării activității de telemuncă al materialelor pe care telesalariatul le utilizează în activitatea sa, după caz;
- h) obligația angajatorului de a informa telesalariatul cu privire la dispozițiile din reglementările legale, din contractul colectiv de muncă aplicabil și/sau regulamentul intern, în materia protecției datelor cu caracter personal, precum și obligația telesalariatului de a respecta aceste prevederi;
- i) măsurile pe care le ia angajatorul pentru ca telesalariatul să nu fie izolat de restul angajaților și care asigură acestuia posibilitatea de a se întâlni cu colegii în mod regulat;
- j) condițiile în care angajatorul suportă cheltuielile aferente activității în regim de telemuncă.”

În concluzie, profesorii care desfășoară activitate didactică de la distanță au dreptul de a beneficia gratuit de punerea la dispoziție a unor dispozitive electronice prin care să efectueze predarea. De asemenea, revine obligația corelativă angajatorului de a asigura aceste dispozitive electronice pentru profesori.

II. Schimbări preconizate

Propunerea legislativă instituie obligația Guvernului de a finanța cheltuielile pentru achiziționarea de dispozitive electronice pentru anumite categorii de elevi defavorizați, cât și pentru cadre didactice. Soluția vine în acord cu garanțiile constituționale privind gratuitatea învățământului, protecția specială a copiilor și tinerilor și principiul nediscriminării. De asemenea, propunerea legislativă are în vedere și dispozițiile din dreptul pozitiv privind obligativitatea angajatorului de a asigura angajatului mijloacele necesare desfășurării telemuncii.

În concret, prin propunerea legislativă se introduc două noi litere la alin. (1) al art. 111 din Legea educației naționale nr. 1/2011, în sensul în care, de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației și Cercetării, să se asigure următoarele cheltuieli aferente unităților de învățământ preuniversitar, inclusiv pentru învățământul special:

”j) cheltuieli cu achiziționarea de dispozitive electronice care să asigure accesul la activitățile didactice la distanță pentru următoarele categorii de persoane:

- i) toți elevii a căror familie nu a realizat în cele 3 luni înainte de achiziționarea dispozitivelor electronice un venit lunar mediu per membru de familie mai mare sau egal decât salariul de bază minim net pe economie;*
- ii) toți elevii orfani de unul sau ambii părinți, respectiv pentru care s-a dispus ca măsură de protecție plasamentul;*
- iii) toți elevii bolnavi de TBC, care se află în evidența unităților medicale, celor care suferă de diabet, boli maligne, sindromuri de malabsorbție grave, insuficiență renală cronică, epilepsie, cardiopatii congenitale, hepatită cronică, boli imunologice, boli rare, infestați cu virusul HIV sau bolnavi de SIDA, cei cu handicap locomotor, spondilită anchilozantă sau reumatism articular și cu orice alte boli cronice grave atestate medical de către medicul specialist curant și medicul de familie;*
- iv) întreg personalul didactic care desfășoară activitate de predare.*
- k) cheltuieli privind racordarea la internet a persoanelor prevăzute la lit. j) ”.*

Inițiator,
Ioan Dîrzu
Deputat PSD de Alba